

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів
Кафедра банківської справи та страхування

Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в умовах інтеграції України в ЄС

**Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції студентів, аспірантів,
молодих вчених і провідних фахівців**

Київ, 12 квітня 2023 р.

Дніпро
«Середняк Т.К.»
2023

І.Б. Охрименко, Н.В. Циганова, В.О. Демченко

Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в умовах інтеграції України в ЄС: матеріали V всеук. наук.-практ. интерн. конф. студ. аспір., молод. вчених і пров. фах-ів. Київ, КНЕУ. — Дніпро: Середняк Т. К., 2023, — 410 с.

ISBN 978-617-8245-46-7

Матеріали конференції висвітлюють широкий спектр теоретичних і практичних питань розвитку інноваційних фінансових технологій та над сучасних форм грошей. Детально розглядаються основні тенденції розвитку фінансових ринків і фінансових інноваційних технологій на фінансових ринках. Окрему увагу приділено проблемам регулювання фінансових ринків у сучасній цифровій економіці, ролі фінансового і банківського бізнесу у повоєнній розбудові економіки України, а також особливостям розвитку освіти в банківській справі, фінансовому бізнесі та страхуванні в умовах інтеграції України до ЄС.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей, слухачів бізнес-шкіл, інститутів підвищення кваліфікації, спеціалістів з фінансів та банківської справи.

Наукові редактори: *Охрименко І.Б., к.е.н., доц; Циганова Н.В., д.е.н., проф., Демченко В.О., к.е.н., доц.*

Автори опублікованих матеріалів та наукові керівники несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко статистичних даних, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

*Рекомендовано до друку кафедрою банківської справи та страхування КНЕУ
Протокол № 13 від 8.05.2023 р.*

ISBN 978-617-8245-46-7

має повною мірою регулюватися та контролюватися державою. Законодавчі органи також приділили цьому увагу та розробили Закон «Про платіжні послуги», який регулює безготівкові розрахунки, враховуючи сучасні аспекти діяльності [5]. Закон розроблений з урахуванням актів права ЄС, зокрема Директиви (ЄС) 2015/2366 та Директиви 2009/110/ЄС, що створює підґрунтя для розвитку платіжного ринку України та правову основу для інтеграції платіжної системи України з платіжною системою ЄС. Окрема увага наразі приділяється захисту прав споживачів платіжних послуг та наближенню відповідного регулювання до стандартів ЄС.

Отже, проаналізувавши усі зміни та сучасні проблеми у сфері надання захисту прав споживачів фінансових послуг під час війни, можна зробити висновок, що дана тема в останні роки є досить актуальною та нагальною у вирішенні. Багато років після настання незалежності, в Україні даний аспект практично не регулювався та не контролювався з боку держави, однак органи влади зрозуміли, що дана тема є досить потрібною та потребує удосконалення та належного контролю, та, на сьогодні, можна побачити, як держава захищає своїх споживачів фінансових послуг, налагоджує діяльність у даній сфері та адаптує даний вид захисту прав споживачів до сучасних умов життя. Тому вітчизняні споживачі можуть впевнено звертатися до фінансових установ з метою отримання фінансової послуги та можуть бути впевнені, що у разі виникнення конфліктних ситуацій, вони можуть бути вирішені швидко та коректно.

Перелік джерел посилання:

1. Постулати захисту прав споживачів фінансових послуг / І. Аванесова // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2012. - № 1. - С. 56-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2012_1_7
2. Про затвердження Положення про здійснення Національним банком України нагляду за додержанням банками законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг від 9 лютого 2021 року № 15 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015500-21>
3. Програма «Фінансова оборони країни». URL: <https://promo.bank.gov.ua/fin-defense/>
4. Програма «ЗнайСвоїПрава». URL: <https://promo.bank.gov.ua/know-your-rights/>
5. Про платіжні послуги від 30 червня 2021 року №1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20>

Коверза В.С.

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту та фінансів
Мариупольського державного університету м. Київ*

СИНЕРГІЯ БАНКІВСЬКОГО ТА СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Необхідність дослідження економічної природи банківського та страхового бізнесу спричинено вагомими перетвореннями на фінансовому ринку внаслідок активізації глобалізаційних процесів та їх впливу на національну економіку. Все це обумовило потребу у більш детальному дослідженні фінансових аспектів

економічної інтеграції цих інституцій та їх фінансової консолідації.

Окремі аспекти фінансових відносин, що мають місце в процесі інтеграції банківських та страхових установ, неодноразово були предметом дослідження як іноземних, так і вітчизняних вчених.

Досліджуючи трактування терміну консолідація (лат. *consolidatio* – злиття, що в свою чергу походить від лат. *consolidare* – зміцнення) у світовій фінансовій практиці, приходимо до висновку, що це поняття означає зміцнення чогось, завдяки об'єднанню. Окремі науковці під цим терміном розуміють діяльність, що має на меті отримання внутрішньої стабільності групи чи структури, її зміцнення, а також стан, що може сформуватися в результаті цієї діяльності – інтеграція. У залежності від тлумачення даного терміну, він може означати свідоме, цілеспрямоване об'єднання інституцій у сфері пошуку можливостей для зростання та ситуацію, за якої замість двох інституцій утворюється одна.

Історично співіснування банківської справи і страхування бере свій початок ще із стародавніх часів. Первинним проявом економічної інтеграції кредитної та страхової сфери на рівні послуг була морська позика або договір бодерії, що є прикладом своєрідного симбіозу надання кредиту та ризикового страхування [1, с.13].

Сучасний етап глобалізації може бути окреслений як процес поглиблення економічних зв'язків між країнами та регіонами світу, зумовлений зростанням свободи та швидкості здійснення міжнародних трансакцій, переміщенням благ і послуг (головним чином фінансових, а також капіталу, інформації і праці), який супроводжує розвиток і поширення інституцій та механізмів, характерних для розвиненої ринкової економіки. Глобальні господарські процеси сформулювали єдиний ринок, що задовольняє однорідні потреби клієнтів у всьому світі, а основним гравцем на цьому ринку є транснаціональні компанії [2, с. 71].

Щоб забезпечити потреби більші, ніж дозволяють можливості однієї країни, необхідно є гармонізація та об'єднання основних принципів та засад переміщення капіталу. Обов'язковою умовою є уніфікація фінансових інструментів, що використовуються в обслуговуванні фінансових операцій транснаціональних корпорацій у різних частинах світу. Така уніфікація призводить до уподібнення раніше відмінних фінансових ринків та їх конвергенції.

Ситуація щодо типу фінансової системи України, яка є гібридною, тому що поєднує елементи обох систем: англо-американської та континентальної, свідчить про те, що банківські установи навіть в українській гібридній фінансовій системі займають ключову позицію, будучи співзасновниками бірж, незважаючи на активну стимуляцію розвитку бірж з боку держави. Банківські інституції є тими фінансовими посередниками, які обирають для розміщення заощаджень домашні господарства. Трансформація заощаджень домашніх господарств у інвестиції відбувається в основному за їх посередництвом. Також банківські установи відіграють важливу роль у процесі діяльності та функціонування підприємств.

Українська фінансова система буде уподібнюватись до систем розвинених країн. Однак швидкість даних змін залежить від багатьох факторів, що мають істотне значення з позиції пристосування до розвитку лібералізації економіки.

Враховуючи потенційний ефект, який може принести консолідація банківського і страхового бізнесу для її учасників та економіки в цілому, спроба наближення і впорядкування знань щодо формування консолідованої банківсько-страхової архітектури є актуальною та необхідною. Підтвердженням цього є думка професора М. І. Крупки, який зазначає, що інновації в сфері фінансових інституцій та нова роль міжнародних фінансових інститутів дозволяють говорити про формування нової «глобальної фінансової архітектури» [3, с. 317].

Вітчизняні вчені систематизували чинники, які найбільше сприяють виникненню бажання консолідації у учасників ринку фінансових послуг, а передусім банків та страховиків. За їх визначенням існує ряд характерних рис, а саме:

- 1) банки та страховики відчують нагальну потребу у підвищенні ефективності каналів дистрибуції своїх продуктів;
- 2) ринок засвідчить спад продуктивності традиційної агентської мережі продажу страхових продуктів;
- 3) висока концентрація інституцій у банківському та страховому секторах;
- 4) спостерігається тенденція подальшого входження інституцій банківського та страхового ринків на ринок цінних паперів;
- 5) інфраструктура розвинута настільки, що гарантує ефективний обмін інформацією;
- 6) клієнти вимагають широкої гамми фінансових послуг;
- 7) бажання уникнення конкуренції між собою з боку даних фінансових інститутів [4, с. 145].

Оокрім зазначених, причинами консолідації банківського та страхового капіталу також є: формування фінансових послуг, які неможливо чітко віднести до якоїсь однієї сфери. Зростання попиту на них формує нову фінансову консолідовану банківсько-страхову бізнес-архітектуру, у якій фінансові інституції, що ведуть традиційний бізнес обслуговують незначний контингент клієнтів. Результати проведеного аналізу дозволяють зробити висновок, що формування національного страхового ринку і банківської системи України відбувається в тісному взаємозв'язку. Основи взаємин банківських установ і страхових організацій обумовлені функціональною наближеністю, взаємовигідною функціональною залежністю і взаємообслуговуванням.

З урахуванням зазначеного, під формуванням консолідованої банківсько – страхової бізнес-архітектури пропонується розуміти формування нової інтегрованої системи, що носить елементи міжсекторної консолідації, зумовленої глобалізацією, лібералізацією та конвергенцією. Безумовний науковий інтерес становить і визначення цілей, які можна реалізувати завдяки використанню консолідації банківської діяльності із страховою. Їх можна визначити наступним чином: досягнення ефекту синергії; диверсифікація джерел доходів; отримання нових каналів дистрибуції; продуктивніше використання фахівців; пропозиція пакету фінансових послуг, а також скорочення часу на опрацювання нових продуктів; збільшення показників прибутковості капіталу; залучення нових клієнтів і зміцнення конкурентних позицій.

Банківські установи, які впроваджують діяльність спрямовану на консолідацію банківського і страхового бізнесу, свої цілі реалізують на двох

рівнях: спільних дій (продаж страхових полісів у відділеннях банку) та спільних послуг [5, с. 119-121]. Такий поділ варто розглядати як консолідацію банківського та страхового бізнесу на операційному рівні та окремо виділити консолідацію на рівні інституцій. З урахуванням зазначеного та враховуючи складність процесу, пропонується розглядати консолідацію банківського та страхового бізнесу на операційному та інституційному рівнях. Таким чином, в сучасних умовах фінансовим імперативом консолідації банківського і страхового бізнесу є зміна сфер спеціалізації ринку фінансових послуг, що відбувається унаслідок ліберальних та конвергентних процесів у глобальному світовому фінансовому середовищі.

Перелік джерел посилання:

1. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Консолідація банківського та страхового бізнесу: теоретико-методологічні домінанти та тенденції розвитку: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2019. 183 с.
2. Клапків Ю. М. Глобалізація страхової галузі: наслідки для України. Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. 2003. Випуск 9. С. 70-78.
3. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. 608 с.
4. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: монографія. К.: КНЕУ, 2005. 296 с.
5. Клапків Ю. М. Bancassurance у контексті глобалізаційних процесів: формування стратегічних цілей консолідації фінансових інституцій. Україна на шляху до інтеграції у світовий фінансовий простір: зб. матеріалів Всеукр. міжвуз. наук. студ. конф., присвяч. 100-річчю заснування кафедри фінансів (11-13.03.2007р.). К.: КНЕУ, 2007. С. 119-121

КОХАН В. О.

*«Економіка та економічна політика», 3 курс
Харківський національний університет імені Н. В. Каразіна
Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та
економічних методів управління
Нестеренко О.М.*

**ПЕРСПЕКТИВИ РИНКІВ СТРАХОВИХ І БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ ПІД
ЧАС ТА ПІСЛЯ ВІЙНИ**

Війна вплинула на всю економіку України. Колосальні втрати отримав страховий ринок послуг. Лише мала частина від всіх страхових компаній можуть стабільно працювати. Більшість фірм мають проблеми, через які не можуть повноцінно працювати. Решта або призупинила роботу, або частково відновила свою роботу. Та й в цілому йде тенденція по зменшенню повністю функціонуючих страхових компаній [2].